

ISSN:2181-1458

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS
TA‘LIM VAZIRLIGI**

**NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI**

**НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК НАМАНГАНСКОГО
ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА**

**SCIENTIFIC BULLETIN OF
NAMANGAN STATE UNIVERSITY**

namdu.uz ilmiy@inbox.uz

[Namdu_ilmiybolim](#)

ISSN:2181-0427

2022

4

1. С. Низомиддинова, Ҳозирги замон ўзбек тилида сон, Т., 1963, 14-бет.
2. Салямов. Лексико фразеологические вопросы художественного перевода, автореф., канд., диссер., Т., 1964г. Стр.28.
3. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. - М.: Изд-во лит-ры на иное, яз., 1958. - 460 с.
4. Mark Twain, Huckleberry Finn, p. 2.
5. Qudrat Musayev Tarjima nazariyasi asoslari
6. Гальперин И. Р. Перевод и стилистика // Теория и методика учебного перевода. - М., 1950. - с. 127-140.
7. Файзуллаева Р. К проблеме передачи национального колорита в художественном переводе: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. - Ташкент, 1972. - 22 с.
8. Файзуллаева Р. Национальный колорит и художественный перевод. - Ташкент: Фан, 1979. - 112 с.

INGLIZCHA POETIK TERMINLARNING O'ZBEK TILIDA BERILISHIDA SHAKL VA MAZMUN MUNOSABATI

Saidova Muhayyo Umidullayevna
Buxoro davlat universiteti, Ingliz tilshunosligi
kafedrasi o'qituvchisi, PhD
gmail: mukhayyosaidova@gmail.com
Eshpulatova O'g'iloy G'ofir qizi
Buxoro Davlat Universiteti, II bosqich magistratura talabasi
gmail: ugiloyeshpulatova@gmail.com
Tel:991799728

***Annotatsiya:** Ilmiy adabiyotlar tahlili german tillarida adabiyotshunoslik terminlarining bir xil va bir tekis o'rganilmaganligini ko'rsatadi. Ushbu maqolada adabiyotshunoslik terminlarining german tillari misolida o'rganilganlik darajasi va ahamiyati to'g'risida to'xtalib, inglizcha lirik adabiy turga xos terminlarning o'zbek tilida berilishidagi shakl va mazmun munosabatlari haqida to'xtalib misollar bilan tushuntirilgan.*

***Kalit so'zlar:** termin, assonans, epitet, metafora, giperbola, qofiya, vazn.*

FORM AND CONTENT ISSUES IN TRANSLATION OF ENGLISH POETIC TERMS INTO UZBEK.

Saidova Mukhayyo Umidullayevna,
Phd, Teacher of the English linguistics department of Bukhara state
university, Uzbekistan
g.mail: Mukhayyosaidova@gmail.com
Eshpulatova Ugiloy Gofirovna
Bukhara State University, the student of II year master's degree
gmail: ugiloyeshpulatova@gmail.com
Tel:991799728

Annotation: The analysis of the scientific recourses shows that literary terms are not studied uniformly and steadily in Germanic languages. This article discusses the level and importance of the study of literary terms in the example of Germanic languages, and explains the relationship between form and content in the presentation of English lyrical literary terms in Uzbek.

Key words: *assonans, rhyme, metric.*

ВОПРОСЫ ФОРМЫ И СОДЕРЖАНИЯ ПРИ ПЕРЕВОДЕ АНГЛИЙСКИХ ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕРМИНОВ НА УЗБЕКСКИЙ

Саидова Мухаййо Умидуллаевна

Бухарский государственный университет,

Учитель кафедры Английского языкознания

Эшпулатова Угилой Гофировна

Бухарский Государственный Университет, студентка магистратуры II курса

gmail: ugiloyeshpulatova@gmail.com

Тел:991799728

Аннотация: Анализ научной литературы показывает, что литературоведческие термины в германских языках не изучаются единообразно и неуклонно. В данной статье рассматривается уровень и важность изучения литературных терминов на примере германских языков, а также объясняется соотношение формы и содержания в представлении английских лирических литературных терминов на узбекском языке.

Ключевые слова: *ассонаны, рифма, метрика.*

Hozirda yurtimizda bo'layotgan ijtimoiy-iqtisodiy, moliyaviy, siyosiy-huquqiy tizimlaridagi islohotlarning tilning leksik sathiga kirib kelayotgan xalqaro terminlar sonini ko'paytirmoqda. Bu hol shu sohada faoliyat yuritayotgan insonlardan o'z kasbiga oid termin va tushunchalar haqida to'liq va aniq ma'lumotga ega bo'lishlarini talab etmoqda.

Termin lotincha "terminus" so'zidan olingan bo'lib, "oxiri", "chek", "chegara", "tugash" degan ma'nolarni bildiradi. V.N.Shevchuk terminga quyidagicha ta'rif beradi: "Termin" – bu so'z bo'lib, o'rta asrlarda "aniqlash", "ifodalash" degan ma'nolarni ifodalagan. Qadimgi fransuz tilida mavjud bo'lgan "terme" leksemasi "so'z" degan ma'noni anglatadi". A.A.Reformatskiy esa buni quyidagicha izohlaydi: "Termin – bu so'z bo'lib o'zining alohida va maxsus belgilari bilan chegaralandi, fan, texnika, iqtisodiyot, siyosat va diplomatiya sohalarida bir ma'noli, aniq so'zdir. U ekspressivlikdan holi, muayyan predmet yoki tushunchani ifoda etuvchi, o'zining qat'iy va aniq mazmuniy chegarasiga hamda izohiga ega bo'ladi". V.P.Danilenko termin so'ziga quyidagicha aniqlik kiritadi: "Termin (lar) – lug'at tarkibining bir qismi hisoblanib, muayyan fan va soha leksik birliklarining aniq nomi, ta'rifidir". B.N.Golovin esa termin haqida: kasb-hunar nuqtai nazaridan qaralganida termin o'zida muayyan kasbiy tushunchalarni ifoda etadi, - deb yozadi.Shunga o'xshash talqinni biz V.M.Leychikning ishlarida ham uchratishimiz mumkin. Uning fikriga ko'ra, termin muayyan tilning leksik birligi hisoblanib, aniq va maxsus sohalar ilmida va faoliyatida umumiy, aniq yoki mavhum tushunchalarni ifodalaydi [2,4]

Poetik terminlar haqida so'z borar ekan, albatta poetika yoki lirika tushunchasining o'ziga ham ta'rif berish lozimdir. Xususan, **lirikaga shunday ta'rif berilgan:** bunda muallif o'z

his-tuyg'ulari va hissiyotlarini erkin ifoda etadi. Uning matn ifodasi she'rdir. Bu she'rda yoki nasrda bo'lishi mumkin. Lirik matn nazmda bo'lsa, uning rasmiy ifodasi har bir misraning (yoki she'r satrining) ritmi va qofiyasiga ega ekanligini ko'rsatadi. Aksincha, nasrda bo'lganida, qofiya paydo bo'lmaydi, lekin tilning ma'lum bir ritmi va musiqiyliqi saqlanib qoladi va unga she'riy nasr aytiladi. Aristotel *She'riyat* (Miloddan avvalgi 4-asr), adabiy janrlarni o'rnatdi va ularni epik, lirik va dramatik janrlarga ajratdi. Doston afsonaviy voqealar bayon qilingan she'riy matnlarni nazarda tutadi; Bunga misollar bo'lishi mumkin *Iliada* yoki *Mio Cidni kuylang*. Shoir o'zini ifoda etish uchun metafora, epitet, metonimiya, taqqoslash, giperbola va boshqa ritorik figuralardan foydalanadi va bular o'z navbatida poetik terminlar ham hisoblanadi [4,6]

Lirik matn, epik yoki dramatikdan farqli o'laroq, odatda qisqa bo'ladi. Binobarin, tarkib qisqartiriladi va shuning uchun u metafora va boshqa ritorik figuralarga murojaat qiladi, bir nechta so'zlarni bir nechta ma'nolarni ifodalaydi. Bu, shuningdek, uni tushunish uchun biroz qiyinroq belgi berishi mumkin, chunki she'riyat o'quvchisi ushbu ritorik raqamlarni talqin qilishi va muallif aytmoqchi bo'lgan narsani topishi kerak. Uni lirik deb atashadi, chunki qadimgi zamonlarda, Yunonistonda she'rlar, odatda, lira bo'lgan musiqiy asbob bilan birga o'qilgan. Vaqt o'tishi bilan, asbob ishlatilmay qoldi, ammo o'qish odati emas. U erdan o'rta asrlarning trubadurlari va hozirgi qo'shiqlari keladi.inglizcha poetik terminlarni o'zbek tiliga og'irishda ularning shakl va mazmuniga , ishlatilish o'rniga alohida e'tibor berish lozim [9,30]. Masalan assonans terminini tahlil qilsak:

Ketma-ket ishlatilayotgan so'zlar, iboralarda urg'u olayotgan bir xil unli tovushlar takrori assonans deb ataladi. Assonans hodisasi ko'proq she'riyatga xos xususiyat sanaladi. Boshqa fonetik vositalar qatori assonans hodisasi ham she'rning ohangdorligini oshirish uchun xizmat qiladi. Masalan:

The men died as I dined On the lentils, the dreg of stew and eggs,
And as I drunk down the wine they shuddered
The poison in their belies festered, they died.
My vile deed I greeted with glee
What a grand end to my valiant but docile foes!
But as I made merry, I felt a festering fire In my belly, a deadly great pain
To the ground I crushed, like I was gunned down
And dense darkness fenced me off, I to died

Assonans hodisasidan amerikalik mashhur yozuvchi Edgar Po ham o'z she'riyatida keng foydalangan. Masalan: Biz yuqorida murojat etgan "Raven" she'rini olaylik: "...The this soul, with sorrow laden, if within the distant Aiden, I shall clasp the sainted maiden, whom the ongels name Lenore – Clasp a rare radiant maiden, whom the angels name Lenore" O'layotgan sevikli yorning yorqin obrazi bu erda radiant maiden sifatlashi (epitet) orqali tasvirlangan bo'lib, u, ya'ni epitet kuchli emotsional – ekpressiv vazifani bajaradi. Uning stilistik funksiyasini amalga oshirishda o'zaro o'xshash bir necha uslublar yordam beradi. Ularning orasida eng muhim rollardan birini assonans hodisasi bajaradi. Haqiqatdan ham [ei] diftongining takror va takror ishlatilishi she'rga o'zgacha bir ohangdorlik baxsh etadi. Assonans o'zbek she'riyatida ham keng qo'llaniladi va tarjimada assonans shaklida beriladi [8,44]. Masalan quyidagi she'rda assonans sa'natidan foydalanilgan:

Bu jahannam otashi aro-
Qani onam o'ngmi bu tushim,
Murg'ak aqlim yetmasdi aslo. (Erkin Vohidov)

Ko'rib turganimizdek nli harflarning o'zaro ohangdoshligi assonansni yuzaga chiqargan va ajoyib lirik go'zallik kashf etgan. Shu o'rinda rhyme termini ya'ni o'zbek tilida qofiya deb yuritiluvchi asosiy poetik termin hisoblangan so'zni ham ikki til bo'yicha tahlil qilsak:

Qofiya- bu she'rning ritmik va musiqiylikini ta'minlovchi o'zaro ohangdosh so'zlardir. Qofiya she'rning g'oyaviy mazmun, janri, shakli, kompozitsiyasi va mazmunda ham muhim o'rin egallaydi. Ko'pchilik xalqlar poeziyasida qofiya, asosan, misralarning ohirida keladi. Biroq muttasil misraning boshida keladigan qofiyalar ham uchraydi (masalan, mongol she'riyatida). Shuningdek, ichki qofiyalar ham mavjud. Turli davrlarda turli xalqlar she'riyatida qofiyaga nisbatan turlicha talabalar qo'yilgan. Bunday talabalar adabiy an'analardan, shuningdek, tilning fonetik qurilishidan ham kelib chiqqan. Qofiyaning eng muhim vazifasi asarning mazmuni bilan bog'liq. U asardagi g'oyaviy mazmunning badiiy go'zal va ma'kidli ifodalanishi xizmat qiladi, shu bilan muhim estetik ahamiyat kasb etadi. Qofiya kerakli so'zlarni misralar ohiriga-o'quvchi diqqatini tortadigan joyga chaqirishni, zarur tushunchalarni ta'kidlab ko'rsatishni taqazo etadi. Qofiyalanuvchi so'zlar asardagi fikrning umumiy oqimidan kelib chiqadi va ular o'zlari mansub bo'lgan jumladan ajralgan holda biron fikrni anglata olmaydi. Qofiya asar mazmunga bog'liq holda yangi so'z va terminlar hisobiga leksik (ma'no) jihatdan o'zgarib boyib boradi. Qofiya she'r bandlarini tashkil etishi, misralarni uyushtirish, bog'lash va guruhlash kabilarda, fikrni xotimalashda ham muhim kompozitsion vazifani bajaradi. Qofiyaning bu funksiyasi uning poetik janrlarni shakllantirishida muhim ahamiyat kasb etadi. Qofiyaning intonatsion vazifasi esa asarning mazmuni, undagi so'zlar va ularning intonatsiyasi, ritmi va band tuzilishi bilan bog'liq. Qofiya ritmik vazifani ham bajaradi. Bunday qofiyalar ritmik qatorlarni tashkil etishda muhim rol o'ynaydi. Poetik asarda ohangdoshlikni vujudga keltirish vazifasini bajaruvchi qofiyalar ba'zan "uyushtiruvchi", "xushohanglik (evfoniya)ni yaratuvchi" qofiyalar deb ham yuritiladi [12,50]. Qofiyaning badiiy vositalar tizimidagi o'rniga aniqlik kiritish uchun unga takrorning bir ko'rinishi sifatida qarash lozim. Tovush takrorlari she'riyatni-nazmni nasrdan farqlab turuvchi eng muhim belgilardan biridir. "She'r bandlari bir, bir necha yoki barcha konstruktiv elementlarning tinmay takrorlanishi hisobiga bir-birlari bilan o'zaro mustahkam bog'lanib turadi". Takrorning evfonik va vazn shakllari mavjud. Qofiya takrorning evfonik takror turiga kiradi va bu turga alliterasiya, refren, assonans, dissonans, anaphora, epifora, paronomasiys, parallel qurilmalar ham aloqador.

M.H.Abramsning "A Glossary of Literary Terms" kitobida rhymega quyidagicha ta'rif berilgan: "Rhyme. In English versification, standard rhyme consists of the repetition, in the rhyming words, of the last stressed vowel and of all the speech sounds following that vowel: late-fate; follow-hollow. End rhymes, by far the most frequent type, occur at the end of a verseline. Internal rhymes occur within a verse-line, as in the Victorian poet Algernon Swinburne's *Sister, my sister, O fleet sweet swallow*. A stanza from Coleridge's "The Rime of the Ancient Mariner" illustrates the patterned use both of internal rhymes (within lines 1 and 3) and of an end rhyme (lines 2 and 4): *In mist or cloud, on mast or shroud, It perched for vespers nine-, Whiles all the night, through fog-smoke white, Glimmered the white moon-shine*" [1,250].

Stilistika uchun qofiyaning muhim she'riy bog'lanish turlaridan biri ekanligi ahamiyatli, ya'ni o'xshash elementlarning bir xil pozitsiyalarda foydalanishi butun asarga tarkibiy butunlik bag'ishlaydi". Pozitsiyalar o'xshashligi ikki turli bo'lishi mumkin: birinchisi, she'rdagi joylashuv o'rnining o'xshashligiga qarab, misra ohirida keluvchi, misra boshida keluvchi (juda kam uchraydi) va ichki qofiyalar; ikkinchisi qofiyali ikromonogrammlar. Ingliz she'riyatida eng

ko'p uchraydigan qofiyalar misra ohirida keluvchi qofiyalar hisoblanadi [5,8]. Masalan: Edvin Arlington Robinsonning "Richard Cory" she'rini namuna sifatida ko'raylik:

Whenever Richard Cory went down town,
We people on the pavement looked at him:
He was a gentleman from sole to crown,
Clean favored, and imperially slim.

Yuqoridagi to'rtlikda misra ohiri qofiyalari town-crown, him-slim lardan foydalanilmoqda. Yana bir misol:

I heard the trailing garments of the Night Sweep through her marble halls!
I saw her sable skirts all fringed with light From the celestial wall!
(*"Hymn to the night"*. H.W.Longfellow)

Bu to'rtlikda ham night-light, halls-walls misra ohiri qofiyalari she'rga chiroyli ohangdorlikni baxsh etadi. Umuman olganda ingliz poeziyasida misra ohiri qofiyalanishiga oid misollar ko'p. Ichki qofiyalar misra ohiri qofiyalariga nisbatan anchayin kam uchraydigan hodisa hisoblanadi, biroq u she'rning ohangdorligini misra ohiri qofiyalariga qaraganda ko'proq boyitadi. Ichki qofiyali she'rga misol qilib Jilbertning "Lonanta" nomli yumoristik asaridan quyidagi parchani keltirishimiz mumkin:

When you are lying awake with a dismal headache, and repose in taboos by anxiety,
I conceive you may use any language you choose to indulge in without impropriety [6,5].

Ko'rib turganingizdek, awake-headache, use-choose qofiyalari ichi qofiya hisoblanib, ular uzundan uzoq misrani qismlarga ajratadi. Misra boshida keluvchi qofiyalar odatda bir misraning ohirini keyingi misra boshlanishi bilan bog'laydi. Ularning yana bir boshqa maxsus nomi – bu qofiyali akromonogramma. "Agromonogramma leksik-kompozitsion uslub bo'lib, bir misraning ohiri va ikkinchisining boshlanishida turuvchi leksik va qofiyali takror hisoblanadi" Alliterasiya bilan birgalikda murakkab qofiyalanish hosil bo'lgan holatni biz Maknis she'riyatida uchratishimiz mumkin. Bu she'r chuqur falsafiy xulosalardan iborat bo'lib, o'sha davr avlodining og'ir taqdirini ko'rsatib beradi. Tovush takrorlari matnning o'zaro qo'shni qismlarida bir xil va o'xshash tovushlar guruhini hosil qiladi va shu bilan mazmunga urg'u berib, obrazlarni yaqqol ifodalaydi:

The sunlight on the garden Hardens and grows cold,
we cannot cede the minute Within its nets of gold,
When all is told we cannot beg for pardon.

Our freedom as free lances Advances towards its end;
The earth compels, upon it Sonnets and bids descend;
And soon, my friend, We shall have no time for dances.

The sky was good for flying Defying the church bells
And every evil iron Siren and what it tells:

The earth compels, We are dying, Egypt dying.
And not expecting Hardened in heart anew,

But glad to have sat under Thunder and rain with you
And grateful too For sunlight on the garden [5,10].

Haqiqatan ham Maknis mahoratiga tan bermay ilojimiz yo'q. yigirma to'rt qatorli she'rda jami 31 ta so'z o'zaro: misra ohirida va akromonogrammik qofiyalanishga uchramoqda. Maknisning "The sunlight of the garden" deb nomlangan bu she'rini misra ohiri va misra boshi qofiyalarining uyg'unlikdagi eng yaxshi namunasi deb atash mumkin. Qofiyaning murakkab

sxemasi she'rni yagona tuzilmagan birlashtiradi. Har bir band avsvva ko'rinishda qofiyalanmoqda. Buning ustiga garden va pardon so'zlari birinchi va ohirgi bandlarda qolipli qofiyani hosil qiladi. Ma'lum bir qatorlar ohiridagi so'zlar keyingi qator bogidagi so'zga qofiyalangan tarzda ishlatilmoqda: garden-hardens, lances-advances, upon it – sonnets, flying-defying, iron-siren, pardon-hardened va underthunder so'zlari [15,7]

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak inglizcha poetik terminlarning o'zbek she'riy san'atlariga va lirik terminlariga o'xshash va farqli jihtlari bor va bu kabi masalalar ularni tarjima qilish jarayonida albatta hisobga olinishi kerak. Shuningdek ayrim inglizcha poetik terminlar o'zbek tiliga o'z holicha aynan tarjima qilinadi sababi ular ingliz tilidan kirib kelgan neologizmlar hisoblanadi. Ingliz lirik terminlarini qiyosiy jihatdan tahlil qilish jarayoni shuni ko'rsatdiki, poetik terminlarning she'riyatda stilistik maqsadda ishlatilishida o'xshash jihadlar ko'p. Shuningdek assonans hodisasi nasr va she'riyatda go'zallik va ta'sirchanlikni, mukammallik va mufassallikni ta'min etuvchi asosiy elementlardan biri hisoblanadi. Undosh tovushlarning takroriga asoslangan bu fonetik hodisa nafaqat zamonaviy ingliz adabiyotida balki o'tmish ingliz adabiyotida ham ijodkorlar tomonidan keng qo'llangan. assonans, ayniqsa, ingliz she'riyatida keng qo'llanilib ohang jihatidan o'ynoqlik va jarangdorlikni yuzaga keltirsa, mazmunan asar g'oyasining o'quvchi shuuridan mustahkam joy olishini ta'minlaydi. Qofiya ya'ni rhyme esa poeziyaning eng muhim shartlaridan biri bo'lib, o'quvchi ko'z oldida voqealar rivoji, voqealar tezligini ham gavdalandiradi. - zamonaviy ingliz she'riyatida qofiya nafaqat muallif uchun fonetik vosita vazifasini bajargan, balki undan mohirona foydalanish orqali ijodkorlarga o'z badiiy mahoratlarining yuksakligi, g'oyaviy didlarining o'tkirligini ko'z-ko'z etish imkonini bergan.

Adabiyotlar

1. M.H.Abrams A glossary of literary terms, amazon.com 1957.-p4,257.
2. Baldauf I. Drawings on Uzbek literature of XX century. - T: Spirituality, 2001. - p72.
3. Saidova, M. U. (2019). THE STRUCTURAL COMPOSITION OF THE LITERARY TERMS IN LITERARY DICTIONARY" LITERARY TERMS AND LITERARY THEORY" BY JA CUDDON. *Международный академический вестник*, (1), 73-76.
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36875142>
4. Umedilloevna, S. M. UDC: 1751 Lexicographic Analysis Of The Concise Oxford Dictionary Of Literary Terms By K. Boldik And Some Uzbek Literary Dictionaries. *Scientific Reports Of Bukhara State University*, 115.
https://buxdu.uz/media/jurnallar/ilmiy_axborot/ilmiy_axborot_5_son_2020.pdf#page=117
5. Khodjaeva, D. (2021). Different viewpoints on lexicography and dictionary types. *ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL*, 11(2), 1255-1258.
<https://www.indianjournals.com/ijor.aspx?target=ijor:aca&volume=11&issue=2&article=208>
6. Khodjaeva, D. I. (2019). Lexicographic codification of terms connected with nouns in explanatory dictionaries. *Международный академический вестник*, (1), 82-84.
<https://www.elibrary.ru/item.asp?id=36875145>
7. Ходжаева, Д. И. (2011). Опыт количественного анализа стилистических терминов в толковых словарях (на материале толковых словарей английского, русского и узбекского языков). *Вестник Челябинского государственного университета*, (28), 130-133.

- <https://cyberleninka.ru/article/n/opyt-kolichestvennogo-analiza-stilisticheskikh-terminov-v-tolkovyh-slovyah-na-materiale-tolkovyh-slovarey-angliyskogo-russkogo-i>
8. https://studwood.ru/1345741/literatura/alliteratsiya_v_angliyskom_yazyke
9. <https://cyberleninka.ru/article/n/alliteratsiya-kak-sredstvo-usileniya-semanticheskogo-edinstva-na-materiale-drevnei-sredneangliyskih-poeticheskikh-tekstov/viewer>
10. semanticheskogo-edinstva-na-materiale-drevnei-sredneangliyskih poeticheskikh-tekstov/viewer
11. Salyamov G. Tarjima nazariyasi aoslari Toshkent 1983.
12. Newmark, P. Approaches to Translation. Prentice Hall, 1988.
13. Galperin I.R. Translation and stylistics. Moscow 1950.

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARI ANTROPOTSENTRIK FRAZEOLGIK BIRLIKLARIDA OBRAZLAR TIZIMI.

Nafisa Farhadovna Qosimova, f.f.f.d., dotsent, Bux.DU Tarjimashunoslik va lingvodidaktika kafedrasini mudiri.

Ma'suma Umarovna Sharipova, Bux.DU Ingliz tilshunosligi kafedrasini II kurs magistranti.

Annotatsiya. Ushbu maqolada antropotsentrik paradigma doirasida turli tizimli tillar frazeologik birliklarining milliy va madaniy xususiyatlari tahlil qilingan. Asosiy e'tibor ingliz va o'zbek tillari lug'atlari asosida tilning frazeologik tarkibida mustahkamlangan obrazlar tizimiga qaratilgan.

Kalit so'zlar: komponent, antropotsentrik, obraz, lingvokulturema, frazeosemantik guruh.

SYSTEM OF IMAGES IN ANTHROPOCENTRIC PHRASEOLOGICAL UNITS OF THE ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES.

Nafisa Farkhadovna Kasimova, Phd, associated professor, head of the Department of Translation Studies and Linguodidactics of B.S.U.

Masuma Umarovna Sharipova, 2nd year master student of English Linguistics Department, B.S.U

Abstract. The presented article analyses the national and cultural features of phraseological units of non-related languages in the framework of anthropocentric paradigm. The main focus has been done on the system of images reinforced in phraseological units of the English and Uzbek languages based on dictionaries.

Key words: component, anthropocentric, image, linguocultureme, phraseosemantic group.

Ma'lumki, til va inson ruhining o'zaro bog'liqligi haqidagi g'oyani birinchi bo'lib nemis olimi, faylasufi va tilshunosi Vilgelm Gumboldt ilgari surgan. Olimning fikricha, til insonning olamga nisbatan ruhiy munosabatini belgilovchi jarayondir. U tilni inson individualligi, o'z taqdirini o'zi belgilashi va ichki rivojlanishining asosiy omili deb belgilaydi. Buyuk faylasuf til va millat ruhi ajralmas va bir xil ekanligi haqidagi g'oyani ilgari surgan: «Til xalqlar ruhining tashqi ko'rinishi kabidir: millat tili uning ruhidir, millatning ruhi esa uning tilidir. Va bundanda muvofiqroq narsani tasavvur qilish qiyin»[6,32].

Buyuk tilshunosning tilni o'zgacha tadqiq qilishi fanda yangi yondashuvlarni paydo bo'lishiga olib keldi. Shulardan biri-Antropotsentrizm. Antropotsentrizm (yunoncha - odam va lotincha centrum - markaz) til va uning hodisalariga inson omili nuqtai nazaridan yondashishni

40	Нақшбанд номи ила аржуманд Наврўзова Г.Н	205
41	Маънавий хавфсизликни таъминлашда тарихий онгининг аҳамияти Мирахмедов Ж.М	209
42	Ёшларда тарихий тафаккурни шакллантириш ҳозирги куннинг долзарб мавзуси сифатида Қамбаров А.Б	213
43	Хотин - қизлар саломатлигини таъминлаш масалалари Жуманиязова М.Р	216
44	Хожа Аҳрор Валий тасаввуфий қарашларининг инсонпарварлик моҳияти Рахматова Х.Х	220
45	Илк уйғониш даврида – комил инсонни шакллантириш ва тарбиялашда тасаввуф таълимотининг ўрни Шодиев Ж.Ж	226
46	Ўзбекистон республикасида ёшларга оид ислохотларнинг ривожланиши Топилдиев О.Р	231
47	Жамиятнинг маънавий янгиланиш жараёнида миллий рақс санъатининг амалиётдаги мезонлари Назарова И.З	240

10.00.00 **ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ**
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЕ НАУКИ
PHILOLOGICAL SCIENCES

48	Франц кафка ҳаётида аёллар Куванова Ш	245
49	Отличия и различия между английским и узбекским словарями Кадирова З.И., Макмараимова Ш	251
50	Академическая честность и плагиат: проблемы воспитания Рахматова М	257
51	Tradision sonlarni tarjimada berish xususiyatlari Sidiqov G', Nematova N.	261
52	Inglizcha poetik terminlarning o'zbek tilida berilishida shakl va mazmun munosabati Saidova M.U., Eshpulatova O'	264
53	Ingliz va o'zbek tillari antropotsentrik frazeologik birliklarida obrazlar tizimi. Qosimova N.F., Sharipova M.U	270
54	Intensivlik stilistik vosita sifatida Imamkulova S.A	274
55	Lexical and derivational issues of banking and financial terms in language layer Erdanova Z.A	278
56	Alisher Navoiy ijodida hazrati Payg'ambar shifoatlarining ifodalanishi Muxitdinova G.R	282

